

Slavenski dom

Ste. 229

V Ljubljani, petek 8. oktobra 1937

Leto II.

Izjavi Amerika nastopa proti Japonski

Vesti 8. oktobra

Washington, 8. oktobra. o. Veliko presenečenje je vzbudilo dejstvo, da se je Amerika glede kitajsko-japonske vojne postavila čisto na stališče Zveze narodov in da se bo pridružila vsem korakom, ki jih bo Zveza narodov proti Japonski ukrenila.

Ko je bilo na večerajšnji seji ZN in o resoluciji v kitajsko-japonskem sporu sprejeto uradno poročilo, je ameriško zunanje ministrstvo objavilo izjavo, s katero obsoja japonsko prodiranje na Kitajsko in v kateri se med drugim poudarja, da je japonska akcija nasprotna določbam washingtonskega dogovora devetih držav in Briand-Kelloggovega pakta. Po tej značilni izjavi smatrajo, da nameravajo Zedinjene države Severne Amerike sodelovati z ZN pri reševanju daljnovežnega spora vsaj do neke mere. Pomembno je, da izjava zunanjega ministrstva izrečno poudarja, da je Amerika nasprotna japonskemu napadu, ker je ta v nasprotju z načeli mednarodnega sodelovanja. Ame-

rika potemtakem odobrava stališče ZN v tej zadevi. Besedilo izjave zunanjega ministrstva o kitajsko-japonskem sporu se glasi:

Poslanik Zedinjenih držav Severne Amerike v Švici je obvestil zunanje ministrstvo o vsebini resolucije, ki jo je sprejel daljnovežni odbor in potrdila seja ZN skupno z utemeljitvami, ki jih je ta odbor naredil po pretresu položaja na Kitajskem ter upoštevajoč obveze, ki jih ima Japonska po raznih mednarodnih dogodkih. Odkar je nastal spor na Daljnem vzhodu, se je ameriška vlada z vsemi sredstvi trudila, da bi Japonsko in Kitajsko odvrnila od sovražnosti. Zedinjene države Severne Amerike so ponudile svoje posredovanje, da bi našli rešitev, ki bi bila zadovoljiva za obe stranki, da bi se tako na miren način uredil njun medsebojni spor. V svojih izjavah z dne 16. julija in 23. avgusta je ameriško zunanje ministrstvo jasno razložilo svoje stališče glede posameznih perečih

mednarodnih problemov in se je tedaj dotaknilo tudi sedanjega spora med Japonsko in Kitajsko. Načela, po katerih bi se po mnenju ameriške vlade morali urediti mednarodni odnosi, ako zares želimo ohraniti mir, bi morala obsegati predvsem: da se vzdrže vse države od uporabe sile ter vmešavanja v notranje zadeve drugih, da uredi vsa pereča mednarodna vprašanja samo s pogajanjem in sporazumi, dočim naj bi vsi narodi spoštovali pravice drugih in strogo izpolnjevali svoje mednarodne obveznosti.

Izjava zunanjega ministrstva o kitajsko-japonskem sporu in o načelih mednarodnega sožitja je vzbudila v tukajšnjih diplomatskih krogih veliko pozornost, in to tem bolj, ker je bila izdana tako naglo po Rooseveltovem govoru. Tu zlasti poudarjajo pomen onega dela izjave, ki proglašajo silo kot neprimerno sredstvo za reševanje mednarodnih problemov.

Izjava maršala Čankajška

Kitajsko ljudstvo je hvaležno Rooseveltu

Sangaj, 8. oktobra. o. Maršal Čankajšek, vrhovni poveljnik kitajske vojske, je z ozirom na Rooseveltov govor izjavil, da se ameriški predsednik za ta mirovni poziv zahvaljuje ne le trpeče kitajsko ljudstvo, marveč vsi zatirani narodi. Hvaležne so mu pa lahko tudi velike države, saj je prizadevanje predsednika Roosevelta nekaj, kar služi utrjevanju miru, ki mora temeljiti edino na mednarodni morali in poštenju. Kitajska vlada je srečna, da je ameriško zun. ministrstvo obsodilo japonski napad in obljubilo, da si bo prizadevalo za mednarodno pravičnost in ukrepe proti napadalcem. Kitajski narod bo nadaljeval z bojem vse dotlej, dokler ne potisne Japoncev s svoje zemlje in dokler ne doseže svoje pravice.

Tuja vojna moč v Šangaju

Sangaj, 8. oktobra. AA. (DNB). Od začetka sovražnosti je število tujcev, živčih v Šangaju, padlo od 48.989 na 21.865, poskočilo pa je število vojakov tujih armad. Tako n. pr. je naraslo število angleških vojakov od 800 na 3700, francoskih od 700 na 4700, ameriških od 4500 na 3500 in italijanskih na 1600. V šangajskem pristanišču je zasedenih 11 ameriških vojni ladij, štiri britanske, štiri francoske, štiri italijanske in tri holandske.

Silovit nočni napad

Sangaj, 8. oktobra. o. Preteklo noč so japonske bojne ladje, ki so zasidrane na reki Vangpou, začele kljub silovitemu dežju in viharju obstreljevati razne šangajске mestne predele. Kitajsko topništvo tudi ni mirovalo in razvel se je do zdaj najstrašnejši nočni artiljerijski boj v mestu. Japonske granate so porušile ogromno stavb in pobile ve-

Francoski poslanik v Valenciji noče nazaj

St. Jean de Luz, 8. okt. o. Bivši francoski poslanik v Madridu Herbert, sedaj poslanik pri valencijski vladi, ki sploh še ni nastopil mesta v Valenciji, je dobil od pariške vlade nalog, naj odpotuje v Valencijo. Poslanik se je zadnje mesece neoprestano mudil v St. Jeanu in posredoval med nacionalisti ter Francijo, zlasti pri vračanju beguncev. Na poziv vlade, naj gre v Valencijo, je odgovoril odklonilno. Ta korak francoskega diplomata, ki je veljal kot strokovnjak za špansko vprašanje, je zelo značilen in za bodočnost valencijske vlade nič kaj obetajoč.

Staro krščansko baziliko s številnimi lepimi marmornatimi kipi so odkrili pri grškem mestecu Nikopolisu.

Poziv vseučiliški mladini, naj bo mirna, je poslal po radiu poljski prosvetni minister zaradi neprestanih razgrajanj na poljskih vseučiliščih.

Španska pomoč francoski ljudski fronti

Hendaye, 8. okt. o. Z ozirom na okrožne volitve, ki bodo v nedeljo v Franciji, so vsi Francozi, ki se bojujejo v španskih mednarodnih brigadah, dobili nalog, da potujejo v Francijo ter pomagajo s svojimi glasovi socialističnim in komunističnim kandidatom. Pri volitvah naj tudi agitirajo za nabiranje prostovoljcev, katerih pomanjkanje se zadnje čase v mednarodni brigadi zelo čuti.

Finančni minister o zvišanju plač in drugih gospodarskih ukrepih

Belgrad, 7. oktobra. Včeraj popoldne je finančni minister Dušan Leticia sprejel poročevalce listov in jim dal glede na zadnje gospodarske sklepe ministrskega sveta te izjave:

Ukrepi za pospešitev motorizacije

Z uredbo iz leta 1933 so zvišali trošarino za mešanico spirita in bencina na 3,50 din, za bencin pa na 5 din, da bi dobili sredstva za javna dela. Tako smo poleg povišanja davkov ustvarili leta 1933 še novo veliko zapreko za motoriziranje države. Toda po drugi strani smo z luksuzno pristojbino onemogočili nakup avtomobilov tistim, ki te pristojbine niso prenesli. In ker je število le-teh nedvomno mnogo večje, je naša država ostala brez ustrežajočega števila motornih vozil.

Imeli smo tudi še povratno letno pristojbino za avtomobile. Njo je odpravil dr. M. Stojadinović že leta 1935, prepričan, kako zelo škodljiva je ta pristojbina za motoriziranje države.

V ta namen sem izdelal več odlokov, skušajoč v njih spraviti v sklad koristi motorizacije države s koristmi našega narodnega gospodarstva. To namlogo bomo rešili v dveh smereh: 1. z odprtjem carinske pregrade za uvoz motornih vozil, in 2. z zagotovitvijo cenejšega pogonskega sredstva zanje.

V prvem pogledu smo izdali dva odloka. S prvim se znižuje uvozna carina na avtomobile in njihovo rezervne dele s 30 na 15% vrednosti, odnosno iz pogodbenih držav Avstrije, Italije in Fran-

cije z 20 na 15% vrednosti. Z drugim odlokom se pa popolnoma odpravi visoki luksuzni davek za avtomobile. S tema dvema ukrepoma bo mogoča tudi manj imovitim ljudem nabava motornih vozil.

Ukrepi za pocenitev motornega pogonskega sredstva, so kombinirani v več smereh. Državna trošarina na mešanico bencina s spirinom se zniža s 3,4 na 2,50 din za kg, skladu za javna dela gre pa od tega petina. Banovinska trošarina na mešanico se zniža z 1 din na 35 par za kg. Občinska (mestna) trošarina na mešanico pa ne sme biti višja od 15 par za kg; doslej se je gibala med 50 in 60 par za kilogram. Tako bo celotna trošarina na mešanico znašala za državo, banovino in občine največ 3 din, doslej je pa ponekod preokročila celo 5 din za 1 kg mešanice. S tem znižanjem trošarin-skih postavk se bo celotna obremenitev mešanice znižala na 3 din.

Z gospodarskega in valutnega vidika je zelo pomembna določba, s katero se mešanica bencina in alkohola uvože kot obvezno motorno pogonsko sredstvo, da se naša država čimbolj osamosvoji in reši odvisnosti od tujih dobav in da se navadi na uporabo pogonskega sredstva, pri čigar pridobivanju sodelujejo naše surovine in naši izdelki.

Poleg teh ukrepov je ministrski svet sklenil tudi znižati carino destilatov nafte pri uvozu, predvsem petroleja. Namen tega znižanja je, da se prepreči neupravičeno ponovno zvišanje cen, v prvi vrsti mešanice, v drugi vrsti pa tudi čistih naftnih proizvodov (petroleja).

Da se državi blagajni vsaj delno olajša izguba dohodkov te trošarine, se poviša postavka za plinsko olje z 20 na 40 par.

1200 milijonov dinarjev smo prigospodarili

V vrsti ukrepov za ozdravitev in okrepitev gospodarskih in finančnih razmer, je v zadnjih mesecih eden izmed najpomembnejših odkup 6 in četrt odstotnega monopolskega posojila iz leta 1928. To posojilo smo najeli pri švedskem koncernu Kreuger in Toll v znesku 22 milijonov ameriških dolarjev. Pogoji tega posojila so bili pa za državo preveč neugodni, ker je država upniku morala odstopiti do 1. 1958 izkoriščanje vžigaličnega monopola in je tako del svojih rednih monopolskih dohodkov oddala za daljšo vrsto let v korist tujega kapitala. Kraljevska vlada je s primernim postopkom vse leto 1936 in 1937 pritiskala na prizadevanja, da pristanejo na posebno ureditev svojih terjatev do naše države. Ta prizadevanja vlade so naposled rodila skrajno zadovoljive uspehe. Kanadska družba, ki so nanje prešle vse aktivne in pasive nekdanjega Kreugerjevega koncerna, je pristala na to, da odstopi naši državi ves paket obveznic 6 in četrt odstotnega posojila v vrednosti 22 milijonov dolarjev, skupaj s še ne plačanimi obrestmi in kuponi od 1. decembra 1931 do danes, skupaj 28 milijonov 875.000 dolarjev, za vsega skupaj 4.400.000 dolarjev ali za 215 milijonov din. Odkupnino smo položili upniku v dogovorjenem roku, na kar so se tudi obveznice posojila z vsemi kuponi vrnile v državo in jih je dobila državna blagajna, da jih uniči.

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Poveljnik angleškega brodograja na Sredozemlju je včeraj na bojni ladji »Hood« priplul v Gibraltar, kjer se je mudila tudi nemška admiralska ladja »Admiral Scheer«.

Zastopnike mednarodnega delovnega urada je včeraj sprejel predsednik CSR dr. Beneš in jim v nagovoru dejal, da je CSR socialno uravnotežena država, in da zaradi tega ne bo prišlo v njej do nobenih sprememb.

Spopadi med nacionalisti in legitimisti, ki se zavzemajo za vzpostavitev Habsburžanov, so bili včeraj v Budimpešti pri žalni manifestaciji za pokojnim predsednikom Gömbösom.

Hitlerjevskih demonstracij ob Goeringovem prihodu na Dunaj se boje avstrijske oblasti, zato bodo njegov obisk prestavile v kako manjše mesto, da bodo lahko vzdržale red.

Novo gonjo za vrnitev kolonij so začeli nemški listi, ki pišejo, da so znagovite države po svetovni vojni Nemčiji kolonije kratkoročno ukradle. To nemško zahtevo podpirajo v Angliji ugledni levičarski razumniki.

Sprejem na čast voditelju nemškega letalstva, generalu Milch, so včeraj priredili na svetovni razstavi v Parizu. Sprejema se je udeležil tudi francoski letalski minister Cot.

Ameriško prizadevanje za mir je pohvalil predsednik francoske vlade Chautemps na kosilu, ki ga je včeraj priredila francoska vlada ameriškim bojnikom svetovne vojne.

Odbor za prve volitve v mestu Aleksandriji, zaradi katerega je bilo letošnjo ponudilo toliko razburjenja, so sestavili pri Zvezi narodov. V odboru so Švica, Holandec, Anglež, Norvežan in Belgijec.

Sestanek devetih držav, ki so podpisale 1922 washingtonski dogovor, bodo sklicali zaradi japonskega napada na Kitajsko v Londonu ali Parizu ali Washingtonu.

Radi modnega stradanja, da bi si ohranila vitko linijo, je umrla včeraj slavna nemška filmska igralka Renata Müllerjeva. Pred tremi leti se je začela malo rediti in se je hotela pred debelostjo obvarovati s stradanjem, ki ji je prineslo jetiko.

Egiptovski zunanji minister Nadis Kalib paša je brzofavno odstopil. Minister je pri ZN ostro napadel Anglijo zaradi palestinskega vprašanja, nakar je po zahtevi Anglije moral odstopiti.

Dva parnika za 10 milijonov dolarjev je naročila sovjetska Rusija v Ameriki. Parnika bosta imela oklep, da bosta lahko služila za prevoz v vojni. Poleg tega so Sovjeti naročili v miroljubni Ameriki še za 8 milijonov vojnega materiala.

Sovjetska policija je prišla ukrajinskega pisatelja Mikigina, češ da je širil med Ukrajinci nacionalistično propagando.

Angleška konservativna stranka je na svojem kongresu v Scarboroughu, ki se je začel včeraj, odklonila s posebno resolucijo vsako zahtevo po vrnitvi kolonij, katere si je v svetovni vojni prisvojila Anglija.

Šest ameriških pacifičnih organizacij je začelo boji proti Rooseveltu zaradi zadnjega govora, češ da je z njim zapustil načelo o ameriški nevtralnosti in o tem, da se Amerika ne bo vmešala v nobene spore na svetu.

Za bojkot japonskega blaga se je začela zavzemati tudi ameriška delavska zveza.

O občutnem izboljšanju v mednarodni trgovini je govoril včeraj angleški trgovinski minister Simon, ki je dejal, da bo treba še veliko dela za popolno obnovo svetovne trgovine.

Blizu tečaja se je spustil ruski pilot Crmianski, ki išče pogrešanega letalca Levanevskega.

Na seje mednarodnega delavnega urada v Prago je odpotoval iz Zene naš stalni zastopnik iz ZN dr. Subotič.

Italijanski odgovor na francosko-angleško povabilo za konferenco treh držav glede Španije je po poročilih iz Rima izdelan in ga bodo jutri poslali Angliji in Franciji. V njem Italija poudarja, da tudi Sovjeti pošiljajo prostovoljce v Španijo.

Hude nevihte so divjale nad Rimom zadnje dni in so morali gasilci posredovati v 300 primerih.

Predsednik belgijske vlade Van Zeeland se je odpravil na daljši dopust v Italijo.

Nemški propagandni podtajnik Funk bo jutri dospel v Budimpešto.

Neznano podmornico, ki je napadla angleško bojno ladjo »Basilica«, so, kakor poročajo z Malte, angleške križarke potopile.

Neznano letalo je včeraj napadlo italijanski parnik »Ettore« v zahodnem delu Sredozemskega morja. Parnik je plul iz Amsterdama v Genovo in je včeraj šel skozi gibraltarsko ožino.

Sovjetski parnik, poln vojaštva, pripadajočega redni vojski, je plul skozi dardanelsko ožino ter peljal ob francoski obali v Barcelono.

Silovit potres je bil pred dvema dnevoma v Mehiki. Poročil o škodi in o žrtvah za zdaj še ni.

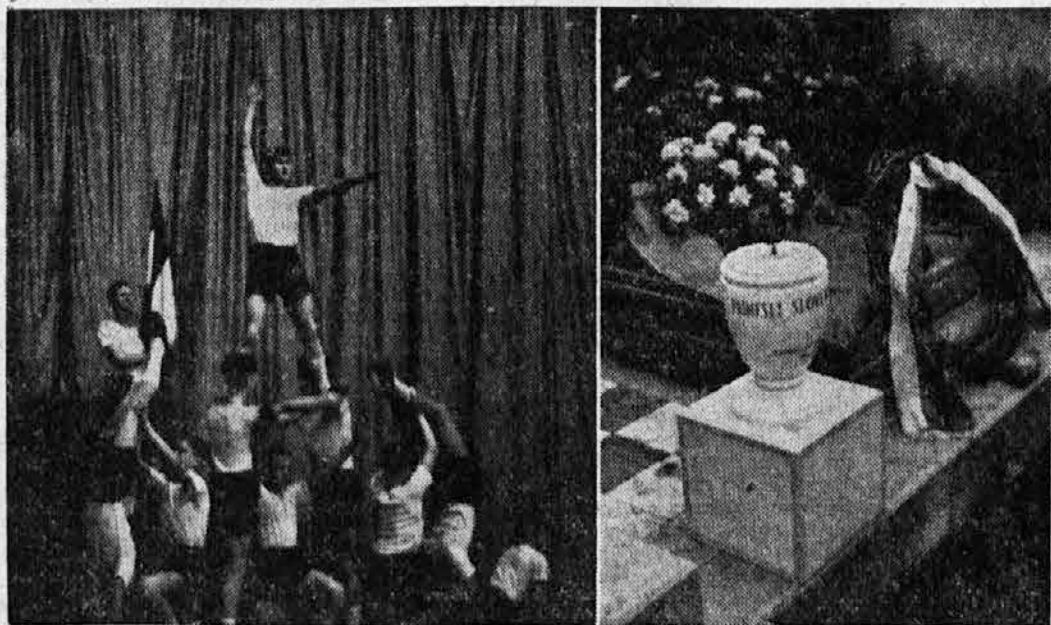
Mednarodni častnikarski kongres se je začel včeraj na Dunaju. Udeležuje se ga 130 zastopnikov iz raznih držav.

Dvonedelno konferenco so imeli češkoslovaški škofje v Pragi. Na konferenci so obravnavali papeški odlok o razmejitvi škofij v CSR in poslali sv. očetu zahvalo za rešitev tega težkega vprašanja. Dogovorili so se tudi o skupnem pastirskem pismu za varstvo rodbine.

Zakon o smotrni izgraditvi Berlina, Hamburga in Nürnberga, je objavilo nemško ministrstvo za javna dela. Po tem zakonu bodo ta mesta v bodoče širili tako, kakor si to želi Hitler.

Veliko grobnico za nemške vojaške, ki so padli pri predoru italijanske fronte okrog Kobarida, bo dalo zgraditi italijansko vojno ministrstvo.

Četrty zbor tako imenovanih »Nemških kristjanov«, to je Hitlerjeve protestantovske cerkve, očiščene po naukih narodnega socializma, je v Eisenachu in bo trajal do 11. oktobra.

Na levi: Prizor z včerašnje spominske akademije v Unionu. — Na desni: Zara na grobu dr. Kreka s prstjo z groba njegove matere.

Ob 20 letnici velikega Slovenca dr. J. Ev. Kreka: V spomin očetu naroda

Z doma so mu prinesli prsti - Lepa žalna akademija v Unionu

Ljubljana, 8. oktobra.

Pred dvajsetimi leti je obstalo srce našega velikega klicarja in buditelja, našega Evangelista. Premajhni smo bili takrat, in še danes, da bi mogli pravilno dojeti veličino moža, ki nas je vodil skozi najtemnejše dni po zanesljivi poti. Pa če nikdar ne doumimo, kaj vse mu je pomagalo, da nas je vodil s takim zanosom do napredka in nešteti zmag, nekaj drž. Gibalo vsega njegovega dela trpljenja in uspehov je bila ljubezen. Ljubezen do matere, do rodne zemlje, do naroda, čigar sin je bil. Njegovo ljubezen do matere smo primerno počastili s tem, da smo mu dali na grob prst z njenega zadnjega doma. Kako pa naj počastimo njegovo ljubezen do naše zemlje in do slovenskega naroda? Naj poroma vsakdo, vsaj v mislih danes na njegov grob in naj ob žaru njegove velike ljubezni ogreje svoje srce, da bo sposobno slediti vzoru velike ljubezni do slovenskega naroda in zemlje.

Žalna spominska slovesnost ob 20-letnici Krekove smrti se je začela včeraj v Selcih nad Skofjo Loko s štetim tekmo, v katerem naj bi 160 fantov Krekovega prosvetnega okrožja preneslo prst z groba Krekove matere na grob njegove sene. Na pokopališču je selški župnik gosp. Šušteršič pred zbrano množico v klenem govoru očital Kreka kot vzor velike ljubezni do matere, nakar so pevi zapeli žalostinke. Selški župnik g. Matija Gušar je vzel nato pest prsti iz groba in jo vsul v bakreno posodo, namenjeno za žaro na Krekovem grobu. Vložil jo je v lesen ročaj, okrašen s cvetjem in travico v narodnih barvah, kar ga izročil prvemu tekaču štafete. V pičli uri je prinesla štafeta prst v Skofjo Loko, kjer jo je sprejel na Glavnem trgu škofjeljski župnik g. Matevž Zihel. K prevzemu se je zbrala velika množica prebivalstva, nadalje so bili navzoči okrajni načelnik Kakelj, mestni župnik g. Podbevšek in ves občinski odbor. Župan je izročil prst tekaču z besedami: »Sprejmi in nesi velikemu sinu slovenske matere prst z njegovega groba!«. Neumorno so tekali tekači in nekaj minut po pol šestih je že zadnji prihitel na pokopališče k Sv. Križu v Ljubljani. Tam so se zbrali ban dr. Marko Natlačen, ljubljanski župnik gosp. dr. Adlešič, sestra Krekova, gđ. Cilka Krekova, predsednik Prosvetne zveze g. prof. dr. Lukman, zastopnik številnih kulturnih in prosvetnih organizacij ter številni sodelavci in prijatelji Krekovi. Tekoč je izročil posodo s prstjo predsedniku Prosvetne zveze prof. dr. Lukmanu, sedem slovenskih fantov v krojih pa je ob grobu deklamiralo hvalnico, ki jo je spesnil prof. dr. Tine Debeljak. Prof. dr. Lukman je nato ob svitu bakel vložil bakreno posodo z zemljo v belo mramornato žaro na Krekovem grobu, ki je bil okrašen s cvetjem in šopki ter trnjevim vencem. Na pokrovu žare je vklesan napis: »Prst z matere groba«, na žari sami pa: »Prenesi fantje Krekovega prosvetnega okrožja«. Spregovoril je nato prof. dr. Lukman, povdarjajoč, da smo se letos že drugi zbrali v večernem mraku na Krekovem grobu, obakrat ob 20-letnici, ki je brez njega obhajati ne moremo. To pot je prišla na grob našega Evangelista slo-

Za drugega je šel sedet

Ljubljana, 8. oktobra.

Paragraf 141 k. z. se prav redko pokaže v sodni dvorani. Določa primerno kazen, celo do 3 let, za one delinkvente, ki skušajo sodne oblasti premočiti glede nastopa kazni ali drugače, ko gre drug sedet v zapor. Mnogim se je že posrečilo, da so srečno za druge odsedeli kazni in prejeli od pravega obsojenca lepo nagrado. Baje se je v tem pogledu razvila prava obrt. Drugi pa so imeli smolo.

Bosance Pero Matkovič se je v Kranju seznanil kar mimogrede s samskim delavcem Janezom Koritnikom iz Cerkelj. Ta mu je razodel svoje bolečine. Pero pa mu je na uho zašepetal, da bi bil on pripravljen oditi v zapor, saj je itak brez dela. Pobotala sta se za nagrado 350 din. Janez je Peru takoj odšel 150 din, ostanek pa naj bi bil plačljiv po prestani kazni. Pero je popoldne 2. avgusta odšel na okrajno sodišče in sluga ga je sprejel v zapor. Drugi dan pa je bil Pero že razkrinkan. Janez bi moral odsedeti 20 dni zapora zaradi tepeža. Oba sta bila sedaj obtožena prestopka po omenjenem paragrafu. K obravnavi pred sodnikom-poedincem je prikorajl samo Janez, ker Pero je sedaj neznanega bivališča.

Sodnik: »Nobel gospod ste, da plačujete drugim za zapor? Janez: »Nisem nobel, delavec sem.« Nobel je, kdor drugega najame za zapor.« »Bolam sem bil.« »Pa bi prosili za odlog kazni. Takih stvari se ne sme delati,« ga je sodnik resno pokaral. Janez smehljaje: »Sploh nisem znal, da se ne sme v zapor poslati številtretarja, drugje je to lahko.« Drž. tožilec: »Po vašem bi lahko tudi drugega poslali na vislice.« Janez se drugače rad pretepa. Sodnik: »Radi se tepele! Janez: »Ne. Mene samo drugi v tepež porinejo.« Drž. tožilec: »Ali boste še katerikoli koga poslali v arest? Janez: »Nikoli več, gospod.«

Janez je prejel zaradi paragrafa 141 nagrado 14 dni zapora in bo moral sedet 35 dni.

Sava narašča, Ljubljana upada

Ljubljana, 8. oktobra.

Deževno vreme vlada sedaj že četrty dan. V skoraj 80 urah je padlo 118,2 m/m dežja. Barometar pada in je davi kazal 760 m/m. Temperatura je bila tudi davi nizka in je termometer kazal -7,2 stop. C. Ko je drugače po nekaterih južnih krajih, zlasti v Bosni in Hercegovini izredno toplo, je pri nas hladno in se moramo že zavijati v zimske suknje.

Položaj je drugače v splošnem neizpremenjen. Ljubljana je pri Fužinah kljub dežju, ki pa je bil razmeroma poveljen, padla za 15 cm. Tudi na Špiči je padla skoraj za isto višino.

Močno je Ljubljana razlila ob izlivu. Pri Slapah, na Gmajni in ravnini pod Kašelskim gricem so vode razlile. Položaj na Barju je stabilen. V kotu od Zelinijske proti Skofeljski, Gemesu in Babni gorici je Barje močno pod vodo, ker eta potoka Skofeljske in Zemljijske visoko narasla. Tam je sploh še močvirnat svet. Crna vas je drugače še obvarovana pred prodiranjem vode. Cesta je prosta. Hujše so prizadete znane Lipe. Okoli Havptmance se je lica razlila po travnikih. Ilica je drugače visoka. Vodomer pri mostu na Peruzzi-jevi cesti je davi kazal stanje lize 1,50 m nad normalo. Tam je drugače voda globoka 2,35 m

venska katoliška organizacija. Nismo prišli obnavljati in oživljati spomina na Kreka, saj spomin nanj ostane med nami za vedno mlad in živ, saj živi v naših prosvetnih domovih. Prišli smo na njegov grob oživljati sebe v njegovem duhu, prišli smo, da si ob njegovem grobu nabere moči za delo, ki smo ga po njegovem naročilu dolžni opraviti, saj nam je sam povedal, da narod naš je, narod dela. Vsi zbrani so vzklili »Slava«, nakar je zapel moški zbor »Ljubljane« Mendelssohnovo žalostinko »Beati mortui«. Zastopniki Zveze združenih delavcev in ZZD, ZZN, Zveze bojnikov in Prosvetne zveze so položili nato na grob lepe vence.

Ob 8 zvečer pa je Prosvetna zveza priredila v veliki dvorani hotela Union žalno akademijo v spomin 20-letnice smrti dr. Janeza Evangelista Kreka. Ljubljanci vseh stanov so napolnili veliko dvorano. Med drugimi številnimi oddelki so se akademije udeležili g. ban dr. Marko Natlačen s soprogo, mestni župan dr. Adlešič s soprogo, zastopnik g. škofa stolni kanonik dr. Klinar, predsednik apelacijskega sodišča dr. Vladimir Golja, zastopnik rektorja ljubljanske univerze dekan teološke fakultete dr. Slavič, predsednik KA dr. Zifko, predsednik in zastopnik akademskega starešinstva dr. Viktor Korosec in dr. Fabjan. V velikem številu so se udeležili akademije zastopniki naše vojske. Kot zastopnik poveljnika dravske di-

vizije je bil navzoč polkovnik Lukanc, poveljnik topn. pol., nadalje podpolkovnik Radojevič in sanitetni polkovnik dr. Rus. Poleg predsednika Prosvetne zveze dr. Lukmana smo opazili še zastopnike vseh važnejših kulturnih in prosvetnih organizacij.

Uvod v slovesnost je bila mogočna fanfara pod taktirko prof. dr. A. Dolinarja. Nato je moški zbor glasbenega društva »Ljubljana« ob spremljevanju zapel mogočno Ferjančičevo himno »Delov«. Tenor-solo je pel Janez Franc, bariton pa Roman Petrovič. V spominskem govoru je dr. Vinko Brumen nazival vse ogromno delo, ki ga je izvršil dr. Krek za povzdigo v procvitu slovenskega naroda. Vse organizacije, ki delujejo na prosvetnem polju med Slovenci danes, so sad njegovega dela, številne gospodarske organizacije in zadrage, pa so na drugi strani dokaz njegove skrbi za stvarni dobrobit slovenskega naroda.

Dvorana je predavatelja nagradila s velikim priznanjem in sledil je simbolični nastop fantov po pesmi dr. J. E. Kreka »Naša zastava«. Simbolična slika »Zarja« je bila prirejena prav tako po pesmi dr. J. E. Kreka, kakor tudi govorski zbor »Slovenskemu katoliškemu narodu«, ki je ob spremljevanju svetlobnih efektov in godbe zaključil program. Stojte je dvorana zapela »Povsod Boga«, s čemer je bila spominska slovesnost končana.

Davi je bila ob pol 8 v frančiškanski cerkvi maša zadušnica za pokojnik dr. J. E. Krekom. Najsvetejšo daritev je opravil predsednik Prosvetne zveze, prof. dr. Lukman ob asistenci oo. frančiškanov. Med mašo in rekviemom je bila cerkev nabito polna in poleg ljubljanskega župana dr. Adlešiča so se zadušnice udeležili še številni drugi oddelki, zlasti pa zastopniki naših prosvetnih organizacij.

Zvestobo svojemu narodu! Spomin na koroški plebiscit

Ljubljana, 8. oktobra.

Prihodnji nedeljo, t. j. 10. t. m., bomo zopet praznovali ožnji spomin na izgubljeno slovensko koroško zemljo. Ta izguba nas je zadela leta 1920. Ne moremo je pozabiti in je ne bomo pozabili nikdar. Ne smemo je pozabiti, ker je ostalo pod nemškimi jarmom 100.000 Slovencev. In če pomislimo, da smo imeli Slovenci pri ljudskem glasovanju južno od Drave 10.405, Nemci pa 10.083 glasov, da smo imeli torej tukaj večino, bi moral vsaj ta del slovenske Koroške pripasti k materni zemlji. Mi bi bili mirnejši, če bi videli, da imajo ti rojaki vsaj osnovne pravice v javnosti, v narodnem življenju, v gospodarstvu, zlasti pa v uradih in šolstvu. Tako bi se v narodnem pogledu ohranili in v stiku s kulturo matere slovenske dežele še bolj utrdili svojo slovensko narodno bitnost. Hkratu pa bi bila ta veja Slovencev nekaka vez med slovensko in nemško kulturo, kar bi bilo v prid obema narodoma. Toda ne! Koroški nemški sodeželani jim te pravice do samostojnega kulturnega življenja jemljejo, še več, Nemci in slovenski narodni odpadniki to slovensko ljudstvo atiskajo in preganjajo na različne načine. Do pravic jih ne pustijo že deželna oblast, temveč jih raznaroduje povsod. Razen nje pa jih pomemčuje tudi obsežna nemška organizacija, ki se imenuje Heimabund, Domovinska zveza, t. j. nekaka prosvetna zveza, ki pa je v bistvu samo pomemčujoča organizacija. Centralno delo vodi ona, podrobno germanizatorično delo med Slovenci na deželi, na vasi, pa ji opravljajo društva, Hei-

mathreis imenovana. Nekaka prosvetna društva, ki pa zopet samo pomemčujejo s svojim društvenim delovanjem na kmetih.

Nemci, v zadnjih letih pa zlasti omenjeno društvo, prirejajo vsako leto plebiscitne slavnosti, ki so pa seveda protislovenske. Praznovanje se vrši na kriče način z govori, predavanji, deklamacijami in podobnimi prireditvami. Vsako leto pa ob tej priliki (a tudi sicer, tako vsako leto 1. maja) nabirajo denar za to, da pomemčujejo Slovence. Njih raznarodovalne organizacije imajo mnogo denarja, ki ga potrebujejo pred vsem za zidanje nemških šol v čisto slovenskem ozemlju in za nakupovanje slovenskih posestev. Zato pa Nemci žrtvujejo mnogo. In prav to nabiranje prispevkov jim prinese običajno od 80 do 100 tisoč dinarjev. Letos bodo to delo za zbiranje denarja še podvojili. Tri dni bodo nabirali denar po mestih in tudi po slovenskih vaseh.

Naš odgovor? Tudi mi se bomo spominjali našega rodu na Koroškem, zlasti v časopisih. Na zbirko pa bomo odgovorili s tem, da bomo dali za naš narodno-obrambni sklad nekaj dinarjev. Narodno-obrambno društvo Branibor bo v ta namen priredilo v Ljubljani zbirko v soboto, t. j. 9. oktobra, popoldne in v nedeljo, 10. oktobra, dopoldne. Nabirali bodo akademiki in drugi dijaki po ljubljanskih ulicah.

Zavedni rojaki, obračamo se do vas, da z ljubeznijo do slovenstva poklonite nabiralcu nekaj dinarjev. Pokažimo svojo ljubezen do naroda z dejanjem, s primernim prispevkom!

Vremensko poročilo Slovenskega doma

Kraj	Barometarsko stanje	Temperatura v °C	Relativna vlažnost	Oblačnost 0-10	Veter (smet, jakost)	Padavine
Ljubljana	760,0	7,2	9,0	92	10	NE ₁ 14,8 dež
Maribor	759,5	6,0	11,0	95	10	mirno 2,0 dež
Zagreb	765,0	8,0	10,0	90	10	NE ₃ 10,0 dež
Belgrad	765,1	7,0	14,0	95	8	mirno 1,0 dež
Sarajevo						ni depeš
Skopje	764,4	13,0	21,0	90	10	mirno 15,0 dež
Split	759,3	16,0	22,0	86	10	SE ₃ 46,0 dež
Kumbar	762,7	17,0		85	10	NNE ₃ 19,0 dež
Rab						ni depeš

Vremenska napoved: spremenljiva oblačnost, nestanovitno vreme, dež v presledkih.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: deževalo je: od 11,40—15, 17,05—18,10, precej močen naliiv od 21,35—23, danes proti jutru od 3,55—7,25. Od 5 oktobra do danes je padlo 118,2 mm dežja.

Filmi, ki jih velja videti... ali ne videti

»Hči Samuraja« (Kino Sloga). Na kulturnih filmih je naš kinematografski repertoar zelo reven, ne samo zaradi manjše produkcije te vrste v splošnem, temveč tudi zaradi nekkih drugih pa zelo neupravičenih razlogov. Zato pomeni za gledalca, ki je že utrujen od vsakdanjega šablonsko krojenega filmskega blaga, pravo razvedrilo, če more videti za izpremembo tudi kak kulturni film. Takoj moramo reči, da je »Hči Samuraja«, ki ga vrti kino Sloga, vreden omembe iz obeh razlogov. Film sega v današnjo Japonsko, v deželo sonca, silnega zagona in napredka, kjer biva narod, ki je posrkal pridobitve Evrope, a ostal zakoreninjen v svoji tradiciji. Povdarek daje filmu največ učinkovito lepa, neposredna slika pokrajine, da je kar nova za nas. Nekaj izrednega so slike ognjenika Fudžijame: ogromni kraterji, eksplozije ognjenika, vse v drobni živi sliki, ki se ne vidi vsak dan. Dalje japonski praznik cvetočih češenj, polje, riževi nasadi, umetno namakanje na najbolj primitiven način, in drugo. To zunanjo sliko pa izpopolnjuje nevsliljiva zgodba mladega v Evropi doštudiranega Japoneca, ki se otepa tradicije svojega ljudstva, vendar pa vendar uteho edinele spet pod lesnim krovom svojega očeta. Te slike so prepričevalne toliko bolj, ker igrajo sami Japonci in govore v svojem rodnom jeziku. Sem pa tja pade ocivrek, ki ga mi težko prebavimo: naglašanje japonske sile, poslanstva in imperijalizma s povdarmom, ki ni samo enak hitlerjevskemu, temveč je iz tega slovarja kar iztrgan. Ko se zablisti kljukasti križ v družbi japonske zastavice, dobi film nekoliko premočan sunek v smeri pretirane tendence. Če bi teh akcentov ne bilo, bi filmu ne mogli ničesar pomanjkljivega očitali.

Celjske novice

Gostovanje ljubljanske drame v Celju. Danes zvečer ob 8 bo predvajala v celjskem Mestnem gledališču ljubljanska drama Foderjevo dramo »Maturac«. Med Celjani vlada za to igro, v kateri se zaljubi omošolka v svojega predmetnega profesorja, gimnazijskega direktorja, veliko zanimanje, saj je bilo v predprodaji vstopnice za današnjo predstavo že večer večina prostorov razprodanih. Ker nas je Ljubljanska drama s svojimi predstavami vsakokrat popolnoma zadovoljila, smo uverjeni, da nam bo tudi to pol nudila to, česar pričakujemo. Vstopnice, ki še niso razprodane, se dobe še danes v predprodaji v knjigarni Slovske tiskovne zadrage in zvečer pred predstavo v Mestnem gledališču. Vabljeni!

Za drugo obletnico svoje otvoritve je KINO UNION pripravil duhovito-zabavno filmsko delo

»Dragoceni poljub«

v katerem nastopa istočasno pet najboljših filmskih igralcev

Imena: Hans Moser, Theo Lingner, Heinz Rühmann, Ivan Petrovič, Liane Haid so jamstvo za velik uspeh.

Glasba: Robert Stolz.

Premiera v soboto, 9. t. m.

Pojasnila o najnovejših ukrepih vlade

(Nadaljevanje s 1. strani.)

To se pravi, da smo vso to našo zadolžitev odkupili samo s 15,2%, to je s prihrankom 48,8% za državno blagajno. Celotno državno zadolžitev po posojilu iz leta 1928 v glavnici in obrestih v višini 20,875.000 dolarjev smo odkupili, kakor sem rekel, za samo 215 milijonov din. To ne predstavlja niti dveh tretjin samih dospelih obresti in omogoča državni blagajni ogromen prihranek celih 1200 milijonov din.

Nič manj ugoden pomen nima izvedena operacija tudi za utrditev državnega ugleda v tujini.

Zvišanje uradniških plač

Slabo stanje, ki so vanj zašle naše državne finance v gospodarski krizi, je prisililo kraljevsko vlado, da je septembra 1935 posegla po znižanju prejemkov državnih uslužbencev. Moč državnih financ sloni na moči narodnega gospodarstva. Ker je pa kriza naše narodno gospodarstvo hudo prizadela, je bilo treba poprej izdati vsestranske ekonomske ukrepe za njegovo ozdravljenje samo. Kraljevska vlada je morala izbirati med odpuščanjem državnih namestencev in zmanjšanjem njihovih prejemkov. Spričo težavnih socialnih razmer tiste dobe se je kraljevska vlada odločila za drugo pot.

Ukrepi, izdani z znižanjem osebnih izdatkov septembra 1935, so bili težka žrtve, ki so jo morali naši namestenci prenesti. Toda samo s to žrtvijo je bilo mogoče priti do ozdravljenja državnih financ. Gmotne žrtve, ki so jih državni uslužbenci prestali v zadnjih dveh letih, so skupaj s celo vrsto gospodarskih in finančnih ukrepov, ki jih je v tem času izdala kraljevska vlada, ustvarile možnosti, da državna blagajna spet prevzema izvrševanje nujnih državnih potreb v določenih mejah. V takšnih razmerah šteje kraljevska vlada med svoje prve dolžnosti, da državnim uslužbencem poveča znižane prejemke.

Toda stanje državne blagajne še ni tako krepko, da bi moglo prenesti polno in vsestransko rni-

tev tistega, kar smo državnim uslužbencem in upokojencem vzeli pred dvema letoma. Zato je za zdaj možno zboljšati prejemke samo aktivnim državnim namestencem. Predvsem se je kraljevska vlada odločila zvišati osebne doklade na višino, na kateri so bile pred znižanjem doklad septembra 1935. To da zvišanje osebnih doklad se nanaša samo na državne uslužbence, ki zavzemajo na lestvici prejemkov srednje, nižje in najnižje mesto. Na uslužbenec četrte skupine 1. stopnje in v višjih skupinah se ne nanaša.

Glede rodinskih doklad je kraljevska vlada sklenila dati vsem državnim uslužbencem in upokojencem za vzdrževanje njihovih otrok tisto pomoč, ki so jo imeli pred znižanjem meseca septembra 1935. Rodbinske doklade za ženo to pot zaradi državnooblagajniških razlogov še nismo obnovili. Zvišani prejemki se bodo izplačevali počenši z mesecem novembrom. Ministrski svet je s istim odlokom pooblastil tudi samoupravna oblastva, da smejo v mejah svojih finančnih možnosti izvršiti ustrezajoče povečanje prejemkov pri svojih aktivnih uslužbencih.

Nedvomno bodo ti, čeprav delni ukrepi za zboljšanje prejemkov povečali kupno moč državnih uslužbencev in bodo pripomogli k še krepkšemu utripu našega gospodarskega življenja.

Olajšave dolžnikom DHB

Nove olajšave hipotekarnim dolžnikom Državne hipotekarne banke:

Ministrski svet je na svoji seji dne 6. oktobra sklenil, da sme Državna hipotekarna banka za vsa hipotekarna posojila, podeljena ob koncu vojne, pa do vstetega 1. aprila 1931, posojila, pri katerih je prejšnja obrestna mera znašala 10, 9, 8 in 7%, znižati obrestno mero na 6% letno. Podrobnosti glede znižanja obrestne mere in posamezne primere, pri katerih se bo izvajal ta sklep, bo določil upravni odbor DHB; dolžnikom bo pri tej priložnosti dal še možnost, da podaljšajo amortizacijski rok posojil.

Kulturni koledar

Janez Ev. Krek

8. oktobra 1917 je umrl v Št. Janžu na Dolenjskem sociolog, politik, organizator, pisatelj in časnikar dr. Janez Ev. Krek. Rodil se je 27. novembra 1865 pri Sv. Gregorju nad Sodražico. Po dovršeni gimnaziji se je vpisal v bogoslovje, l. 1888 je odšel na Dunaj v Avguštinčev, kjer je nadaljeval bogoslovne študije. Kmalu po končanih študijah je dobil stolico na ljubljanski teologiji. L. 1897 je bil izvoljen za državnega, l. 1902 pa za deželnega poslanca. Ko pa se je uveljavila v Avstriji splošna in enaka volilna pravica, je ponovno kandidiral v dunajski parlament. Proti koncu svojega življenja je imel hude boje z dr. Sušteršičem in njegovimi pristaji. Njegov velik uspeh pa je majniška deklaracija, ki so jo zastopniki južnih Slovanov podali na Krekov predlog 30. maja v dunajskem parlamentu. To je nekaj zunanjih mejnikov v njegovem bogatem življenju. Nemogoče je naštet vse njegove tiskane sestavke preko začetnih leposlovnih poizkusov, prevodov od njegovih Črnih bukev kmečkega stanu, Socializma, Zgodb novega zakona in neštivilnih razprav, člankov, uvodnikov, političnih in cerkvenih govorov. — Da je bil rojen organizator, to pričajo mnoge organizacije, ki so se danes važni faktorji našega kulturnega in socialnega življenja. — Slovensko kat. delavsko društvo, Slovenska kršč. soc. zveza, Jugoslov. strokovna zveza, Gospodarska zveza, razne šole itd. — Povsod je bil zraven, če ne drugače, vsaj z nasvetom in iniciativno. — Iz primerjave dela dunajskega parlamenta (brezuspješni napori Slovencev) z delom kranjskega deželnega zbora, je prišel do zaključka, kako bi lahko delali, če bi imeli svobodo.

Ob dvajsetletnici tega »moža z državniskim umom in kraljevskim srcem« bi morali Slovenci spoznati predvsem njegovo miselnost, ki je bila vedno na strani trpečega slovenskega malega človeka.

Ljubljanska drama:

Taretkinova smrt

Ljubljana, 8. oktobra.

»Taretkinova smrt« je napisal Aleksander Suhovo-Kobilin (1817—1903) kot tretji del svoje znamenite trilogije »Podoba preteklosti«. Prvi del »Svatba Krečinskega« si je takoj pridobil vstop na oder, medtem ko sta bila drugi del »Proces« in »Taretkinova smrt« takoj ob izidu zaplenjeni. »Proces« je bil uprizorjen cenzurno črtan šele 1882, »Taretkinova smrt« pa šele v začetku 20. stoletja. »Taretkinova smrt« — igra v štirih slikah, je nastala pod vplivom dveh komponent. Na eni strani so pisatelja napotile neznosne upravne, posebno pa še policijske razmere v 60 letih v Rusiji, na drugi strani pa njegovo tragično življenje, ki mu je kot Rusu dajalo še posebno pesimistični pogled na vse človeško življenje, tako da je napisal satirično farso, v kateri ne nastopi niti eden član človeške družbe kot etična osebnost, ki bi vplivala očistujoče. — Življenje je samo uboštvo in beda, samo ponižanje, podkupovanje, hlinjenje navzgor in neizprosno tržvovanje in mučenje navzdol, kletka brez izhoda, svet brez sočutja in etičnega očistjenja. Iz tega življenjskega peklava človeka lahko reši le smrt. Zato Taretkin v svojem monologu sklepa: Ne maram več živeti. Revščina me je oglodala, upniki upehali, predstojništvo me je pognojilo v grob...! Edino vzgojno in očistujoče sredstvo v življenju teh ljudi pa je palica in lakota. Kajti palica je dobra, toda lakota je še boljša. Z lakoto dosežete vse: z lakoto celo srce ganele.

Dramatsko nas pustita prvi dve sliki precej

hladne. Težko verjetno, preveč preprosto pretvarjanje Taretkina v Kopilova nas pustita precej hladne. Recitiranim besedam tega državnega uslužbenca, ki se z besnim srdom obrača proti vsemu: proti prijateljem, predstojnikom, znancom, ne moremo kar tako verjeti. Šele zadnji dve sliki, ko smo očividci famoznega zasliševanja in brutalnega policijskega postopanja, ko nas avtor povelje v sredo korumpiranega ruskega življenja, začenjamo razumeti Taretkina. Njegove besede niso upor samo proti upravi, njega tlačijo vse. Življenje je brez izhoda in zalo se mu mora vsakdo pokloniti. In ko se Taretkin v svojem zadnjem monologu obrača proti parterju in išče službe oskrbnika ali ravnatelja v tovarni — ker skušen ima dovolj — začutimo prav v globini, da je še to zadnje ponižanje in spreobrnjenje satiricnega protest proti zatiranju ruskega kmeta in delavca.

Da je Taretkinova smrt uspela, je predvsem zasloga igralcev in režije. G. B. Stupica je vse neverjetnosti prešel s tem, da je ostro poudaril tendenco dela, ki pride posebno v zadnji sliki do izraza. — Suvereno posilvanje in grupiranje igralcev v posameznih prizorih, je dalo sami igri tisto pripravljenost, ki jo sama satira nima. — G. Kralj kot Taretkin in Kopilov je nosil vso težo igre. Obe vloge je igral z veliko otrebnostjo. Njegov zadnji monolog pa je prava umetnina. Še posebej je treba omeniti G. Lipaha kot policijskega pristava, G. Cesarja kot izpraševalnega organa, go. Nablocko in go. Rakarjevo.

Tendenciozno smešenje mestne uprave

Ljubljana, 8. oktobra.

Kazenski sodnik-poeidinec na okrožnem sodišču g. Fran Gorečan je včeraj obravnaval prav za javnost zanimivo vprašanje o popravkih javnih oblasti, torej tudi o popravkih mestnega poglavarstva. Tedensko glasilo bivšega župana in bivšega bana g. dr. Puca Dinka »Slovenska Beseda« je letos pred Veliko nočjo objavilo 4 notice, naperjene proti g. županu in mestni upravi pod naslov »Delavski dom«, »Ljubljana za Veliko noč«, »Kaj bi stala vodmatska šola« in naposled notico o socialnem skrbstvu. Mestno poglavarstvo je poslalo na naslov odgovornega urednika dr. Stanka Juga v 4 priporočilih pismih zadevne popravke v smislu tiskovnega zakona. Odgovorni urednik je objavil popravkov odklonil. Sledila je nato 5. maja ovađba na državno tožilstvo v smislu zadevnih določil tiskovnega zakona. Državno tožilstvo je ex-offo dvignilo proti odgovornemu uredniku »Slovenske Besede« javno obtožbo zaradi prestopka po čl. 26 in 73 tiskovnega zakona. Razpisana je bila pozneje glavna obravnava, ki je bila preložena, ker je bilo izkazano, da vabilo k obravnavi ni bilo dostavljeno odgovornemu uredniku.

Prav zanimivo je dalje dejstvo, da je »Slovenska Beseda« pozneje, 20. julija, objavila po dolgem času vse popravke, toda ne na določenem mestu, kakor to zakon predpisuje. Popravki so zavzeli kar celo stran.

Mestno poglavarstvo je 15. avgusta vložilo pri državnem tožilstvu drugo ovađbo zaradi treh notic, naperjenih proti mestni upravi. Za včeraj je bila določena glavna obravnava pred sodnikom-poeidinec, ki je obe ovađbi združil in se je o obeh hkrati obravnavalo.

Toženi odgovorni urednik dr. Stanko Jug je v glavnem priznal, da ni hotel popravkov objaviti, ker niso odgovarjali določilom zakona o tisku. Tiskovni zakon določa, tako je trdil obtoženec, da je urednik dolžan objaviti popravke o dejstvih, ki

se nanašajo na članek. Popravki mestnega poglavarstva pa so bili polemičnega značaja, so vsebovali samo pojasnjevanje in naziranje mestnega načelstva. Obtoženec je nadalje predložil številko tednika z dne 20. julija ter s posebnim poudarkom naglasil, da je drugače zadostil določilom zakona, ker so bili v listu objavljeni vsi zadevni popravki. Klice: »Žal prepozno!«

Sodnik: »Še enkrat jih boste morali.« Obtoženec pa ni upošteval jasnih določil zakona, ki pravi, da mora odgovorni urednik objaviti popravek v zakonitem roku.

Tiskovni zakon, na katerega se je obtoženec skliceval, pač določa točen obseg in okvir za popravke privatnih oseb. Njih popravke se mora točno držati dejstev in ne sme presegati dvakratnega besedila dotičnega članka. Oblastvom pa zakon daje pravico, da smejo v popravkih zadevo točno poslati in navajati vse okoliščine. Mestno poglavarstvo je javno oblastvo.

Državni tožilec g. Branko Goslar je v svojem govoru poudaril, da so članki, odnosno notice, vsebovali tendenciozno smešenje javnega oblastva, kar je mestno poglavarstvo. Ni objavil člankov na istem mestu in z istimi črkami. Ni zadostil zakonu in zato je treba uporabiti čl. 29 zakona.

Sodba se je glasila, da je obtoženi kot odgovorni urednik »Slovenske Besede« kriv, da ni uvrstil v zakonitem roku popravkov mestnega poglavarstva, zakrivil je s tem prestopke po čl. 29 in 73 tiskovnega zakona ter je obsojen na 300 din denarne kazni, dalje v plačilo stroškov kazenskega postopanja in v povprečino 250 din, dalje se izreče, da mora uvrstiti vse popravke mestnega poglavarstva v I. številki »Slovenske Besede«, katere izide po pravomočnosti te sodbe. Sledila je kratka utemeljitev. Obtoženec je kratko izjavil: »Se bom pritožil!«

Velika smola! Že objavljene popravke bodo morali čitatelji tega tednika še v drugi čitati.

Tretja obletnica smrti kralja Aleksandra I.

Tretja obletnica smrti kralja Aleksandra I. Dne 9. t. m. se obhaja tretja obletnica smrti blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Po odredbi predsedništva ministrskega sveta bodo ta dan po vseh cerkvah v državi cerkvene komemoracije za blagopokojnega kralja, ki jim morajo prisostvovati vsi državni in samoupravni uradniki. Državni in samoupravni uradi tega dne ne uradujejo in na vseh državnih in samoupravnih poslopih se izobesijo državne zastave na pol droga. Trgovinski in obrtni obrati morajo biti 9. t. m. dopoldne v času žalnega bogoslužja zaprti.

V Ljubljani bo tega dne žalno bogoslužje v stolnici sv. Nikolaja ob 10. v pravoslavni cerkvi ob 11. v evangelijski župni cerkvi ob 10 in v starokatoliški kapeli ob pol 9.

Športne vesti

Zemljič, znano levo krilo SK Ljubljane, se je po informacijah belgrajskih listov prijavil za Konkordijo.

Zimski pokal nameravajo na predlog BSK-a osnovati ligaški klubi v dobi odmora po končanem jesenskem delu državnega prvenstva. Za BSK-ov predlog so vsi klubi, le Hajduk in Jugoslavija se še otepa z nekaterimi pomisleki. Čuje se tudi že za prvi par, ki bi Ljubljani prinesel srečanje s sarajevsko Slavijo.

Notranji trio Jugoslavije proti Poljski (10. t. m.) bo najbrž takle: Vujadinović-Vajkarič-B. Marjanović. Centerhalfo bo najbrž igral Stevović, levega branilca pa kljub blesuri Matošić, ki že začenja okrevati. »Hrvatski Dnevnik« se ostro obrača proti belgrajskim »stručnjakom«, ki da so se bili za izmenjavo zmenili že pred tekmo s Češkoslovaško. Belgrajčani so »skonstruirali« slabost zagrebških igralcev v tekmi s Češkoslovaško. »Hrvatski Dnevnik« citira dolgo vrsto pravih listov, ki odločno hvalijo Hitreca ter navaja tudi izjavo sodnika Birlema, v kateri pravi, da so mu najbolj ugajali Hitrec, Kokotović in Glaser. Belgrajčani pa bodo kljub vsemu vozili po svoje!...

Znameniti holandski napadalec Bakhuys, ki ga je holandska nogometna zveza proglasila za profesionalca, se je prijavil v F. C. Metz. Na roko je dobil 100.000 frankov in 6000 frankov bo prejemal kot mesečno plačo.

V angleški prvi ligi vodijo trenutno Bolton Wanderers, enako število točk pa imajo Chelsea, Charlton in Brentford (9 iger, 12 točk).

70.000 gledalcev je bilo na tekmi Arsenal: Manchester City v Highburyju. Po trdem boju je zmagal Arsenal z 2:1.

Nemški bokserje je prvič povabila Britanska amaterska bokerska zveza. Srečanje bo 15. decembra. Vsaka stran postavi 12 zastopnikov. Močni favoriti so Nemci, saj so si lansko leto na olimpijadi priborili v boksu prvo mesto.

Od tu in tam

Sporazum med združeno opozicijo je gotova stvar. Včeraj jutraj so se namreč pripeljali v Zagreb delegati belgrajskega dela združene opozicije in takoj obiskali dr. Vladka Mačka v njegovem stanovanju. Ob 9 dopoldne pa je bila v Mačkovi politični pisarni seja, katere so se udeležili dr. Maček, ki je tudi predsedoval, njegova sodelavca prof. Jelašić in ing. Košutić, od b.SDS Večeslav Vlader in Sava Kosanović ter dr. Vlačić, dr. Gavrilović in dr. Lazica Marković. Po kratkem posvetovanju so bili povabljeni v pisarno časnikarji, nakar jim je bilo sporočeno, da je bil med združeno opozicijo dosežen popoln sporazum. V kratkem komunikuje, s katerim so časnikarji javili ta dogodek, pa ne etoji nič o podrobnih vsebini sporazuma, niti ni naznačen vsaj v glavnih potezih. Pravijo pa, da je osnova sporazuma v tem, da je treba v naši državi uvesti najprej demokratičen parlamentaren režim, ki bo likvidiral zadnje ostankе diktatorskih režimov. Dalje je treba oktroirati nove politične zakone, med njimi nov volilni red, na podlagi katerega naj bi se izvolila nova Narodna skupščina, ki bi se pomenila potem o novi notranji ureditvi države. V sporazumu etoji tudi, da bodo vsi deli združene opozicije enotno nastopali v vseh teh vprašanjih. Formalen zaključek sporazumevanja pa bo sestanek vseh petih šefov in slovesen podpis sporazuma. Po tem sestanku bo izšel tudi poseben proglas na jugoslovanske narode. Konec vseh koncev pa menda mislijo Ljuba Davidović, Joca Jovanović in Miša Trifunović obiskati kr. namestništvo in prositi za mandat za sestavo nove vlade, v kateri bi bile zastopane vse stranke belgrajskega dela združene opozicije.

V Belgrad se je vrnil znani Jevtičev poslanec Tanasije Dinč, katerega je bil pred dobrim letom in pol državni tožilec vzel v precep zaradi suma, da je bil soudeležen pri pripravi za atentat na ministrskega predsednika dr. Milana Stojadinovića v skupščini. Za Dinčija je postalo takrat usodno dejstvo, da je ob pravem času izginil preko meje in tako ušel sodni obravnavi. Nedavno pa smo brali v časopisu, da je kr. namestništvo proces proti Dinču ustavilo. Nov dokaz o zatiranju svobode pod vladro dr. Milana Stojadinovića in dr. A. Korošca.

Dva nasilna cigana je ustrelila neka gostilničarka v Zagrebu. Cigana brata Nikolić sta bila v gostilni, ko jima je pa vino stopilo v glavo, eta postala predzrna in nasilna. Odločna gostilničarka je na njiju opazila sumljivo gibanje ter sklepala, da hočeta cigana, čim bi se odstranili vsi drugi gostje iz gostilne, pospraviti v svoje žepe nekaj njene lastnine. Gostilničarka se je cigano ločila dejansko, ker eta se pa upirala, je pograbila za puško in streljala. Oba cigana eta dobila strele v trebuh ter je eden od njiju rani takoj podlegel, drugi je pa dan kasneje umrl. Ta drugi cigan je še pred smrtjo povedal, da z bratom nista imela namena krasti, pač pa je gostilničarka izvala prepričanje zaradi 15 din, ki eta ji onadva ostala dolžna.

Jugoslovansko gostilničarsko združenje je imelo svoje izredno zborovanje te dni v Splitu. Gostilničarji in hotelirji so ponovili svoje težnje in zahteve, pritoževali so se nad prevelikimi taktijemami, ki jih avtorji glasbenih točk zahtevajo od vsakega izvajanja v gostinskih prostorih ter nad taksami, s katerimi je njihova obrt preobremenjena. Dokazovali so, da je visokih hotelskih cen v vseh jugoslovanskih letoviških kriva oblast, ki vsak strošek za dvig tujškega prometa zvrne na gostilničarje in hotelirje. Povedali so tudi, da naše oblasti za dvig našega hotelirstva niso storile ničesar, dočim je italijanska vlada dala v ta namen na razpolago lani preko milijarde dinarjev. Nujno je, da so zaradi takih dejstev gostilničarji in hotelirji v stiski in v stanju, ki prej kaže na propad, kakor na dvig.

Dva nova trgovska parnika bodo prihodnje dni spustili v morje v ladjedelnicah pri Splitu. To eta parnika »Marje« in »Šumadija«, ki eta oba zgrajena doma in z domačim kapitalom. Oba parnika imata po 500 ton in bosta vzdrževala le domače proge. Opremljena eta z vsem modernim komfortom. Svečanemu dejanju spušcanja obeh parnikov v morje bo prisostvoval tudi prometni minister dr. Spaho. Enako eta te dni Zetska plovdba kupila v Trstu tri parnike starejšega kalibra, vendar bodo mogli kljub temu izpolniti potrebe v naši pomorski trgovini.

Kruh se je pocenil v Novem Sadu. Vest prenesena, ker smo morali zadnje dni večkrat zapisati, da se eta v drugih krajih kruh podražil. V Novem Sadu je namreč začela obratovati velika moderna pekarna, ki kuri s plinom. Čim eta ta pekarna, proti kateri so se ostali peki ljuto borili, začela dajati na trg svoj kruh, so bili peki prisiljeni cene znižati. Tako eta je zgodilo, da eta cena kruhu znižala za 25 par pri kilogramu.

Na dosmrtno ječo je osižeško sodišče obsodilo delavca Markovića, ki eta hotel ubiti svojega tovariša Dunderskega. Delavca eta se vračala domov, ko eta Marković iznenada zahteval od tovariša denar. Ko eta denar dobil, eta slabotnejšega Dunderskega nagnal, da eta moral ekociiti v bližnji vodnjak. K sreči eta tedaj prišla mimo dva kmeta in eta mogla nesrečnega delavca eta živega rešiti iz globokega vodnjaka. Sodišče eta zaradi tega Markovića obsodilo na dosmrtno ječo.

Medved, ki na svoje preganjalce meče tudi kamenje, eta se pojavil v gozdovih v okolici Sarajeva. V teh gozdovih so eta v velikih množinah pojavili medvedje, poleg njih pa tudi vepri. Posledice eta prvi občutili kmetovalci, katerim so zverine naradile veliko škodo v gozdovih, eta občutnejšo pa na njhah. Zato eta sklenili, da bodo mrcine sami pobili ali pa pregnali. Ko eta v terek preganjalci zverine, eta eden od njih zalezal preveč v etran, da eta se nenadoma znašel pred velikim medvedom. Komaj eta eta imel eta nekaj trenutkov časa in splezal na drevo, ko eta eta medved se prilomastil in začel tresti šibko drevo. Ker eta preganjalca eta ni stresel na tla, eta začel metati kamenje nanj. Ker eta to ni pomagalo, eta medved poskušal s kosi lesa. S srečo eta prišli na fantov krik drugi kmetje in ga rešili iz zagate.

Tudi Drava eta zaradi preobilnih vodnih množin prestopila bregove in preplavila velike dele v Hrvatski Podravini. V kratkem času petih tednov eta Drava eta v tretje povzročila poplavo.

Smolo eta imeli tavori, ki eta v železniških skladiščih v Subotici ukradli zaboj in ga odnesli. Policia eta dolgo stikala za storilci, vendar ni imela uspeha. Kmalu eta eta dobila obvestilo z bolnišnice, da ležita tamkaj dva precej razmesarjena človeka, ki eta eta na pogled izgledala kot dva nepripadava. Policia eta eta zasliala, in odkrila v njiju eta eta samo morileca nekega kmeta, temveč tudi tatova zaboja in železniškega skladišča. Tat eta eta odnesla precej težak zaboj na polje in ga tam odprla. Ker eta eden od njiju eta precej vrtal z nožem v zaboj, eta nastala eksplozija in obadva precej nevarno ranila. V zaboju eta eta namreč municija za lovsko porabo.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, petek, 8. oktobra: Brigita, Sobota, 9. oktobra: Dionizij.

I Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62 in mr. Gartus, Moste.

TEL. 27-30 **SLOGA**

Hči Samuraja

Prvi veliki nemško-japonski film v režiji znamenitega tvorca alpinističnih filmov dr. ARNOLDA FRANKA.

SETSUKO HARA ISAMU KOSUGI

TEL. 21-24 **MATICA**

Danes poslednjič!

Sijaj in nižine Pariza

v veličastnem genialnega režiserja

Zločinec iz Eden bara

Harry Baur — Inkislinov

TEL. 22-21 **UNION**

Danes poslednjič!

Največji zgodovinski film

Marija Stuart

v glavnih vlogah Katarina Hepburn in

Fredrick March

Eden izmed obiskovalcev tega filma, ki ga bo določen število dobil modern damski klubok po vzoru Marije Stuart, model Salona Truda. Klubok eta razstavljen v Unionu.

≡ Predstave ob 16, 19 in 21 ur ≡

Someččani! Ob tretji obletnici smrti blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja bodo državni in samoupravni uradi na svojih zgradbah razobesili državne zastave na pol droga. Vabim ljubljansko prebivalstvo, da počasti spomin blagopokojnega kralja in izobesi na svojih hišah žalne zastave. Predsednik mestne občine: dr. Juro Adlešič l. r.

Neprevozna cesta. Mestno poglavarstvo v Ljubljani etoporača, da eta Cesta dveh cesarjev v dolžini med Hrastarjem in opekarno Stavbno družbo do nadaljnjega neprevozna, ker eta eta preplavila narasla voda Malega grabna in v omenjeni dolžini razdrila cestnice.

Narodno-obrambna dneva. 9. in 10. oktobra naj bosta izraz naše solidarnosti z zamejnimi brati! — Bran-i-bor, Ljubljana.

Od 10. do 30. oktobra bodo v nacionalni uri eta naslednja slovenska predavanja:

Prof. Vilko Novak (Murska Sobota): »Literarni stiki Slovencev s Hrvati in Srbi.« (13. oktobra).

Dr. Karol Ozvald, univerz. prof., Ljubljana: »Kaj eta bila osnovna misel pedološkega kongresa v Ljubljani.« (18. oktobra).

Anton Gmajner, novinar — Ljubljana: »Vojni dobrovoljec Ivan Gosar.« (24. oktobra).

Trgovine jutri zaprte. Združenje trgovcev obvešča, da bodo jutri, na dan obletnice tragične smrti kralja Aleksandra I. Zedinitelja, zaprte od 10 do 12.

Odbor Slov. kat. ak. d. »Zarja« sporoča vsem svojim članom, ter članom tovariških društev, da bo v soboto, dne 9. oktobra 1937, eta masa za našega, pred letom dni umrlega, člana t Grabar Gezo. Sv. maša bo ob 7 v frančiškanski cerkvi pri stranskem Marijinem oltariu. Odbor S. k. a. d. »Zarja«.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Petek, 8. oktobra: Zaprtó. (Gostovanje v Celju: Matura).

Sobota, 9. oktobra: Julij Cezar. Red B.

Nedelja, 10. oktobra: Ob 15 Matura. Izven. Znižane cene od 22 din navzdol; ob 20 Beneška opera. Izven.

Ponedeljek, 11. oktobra: Zaprtó.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Petek, 8. oktobra: Zaprtó.

Sobota, 9. oktobra: Evangeljnik. Red A. Gostovanje tenorista gosp. Josipa Gostiča.

Nedelja, 10. oktobra: Ob 15 La Boheme. Izven. — Znižane cene od 30 din navzdol; ob 20 Amconke. Premijeri abnoma.

Ponedeljek, 1. oktobra: Vrag na vasi, balet. Gostovanje Pie in Pina Mlakarja ter dela zagrebškega baleta. Izven.

Film z 98 filmskimi zvezdami Šaljivi skoki angleških števil

Med filme, ki po obsegu in po pisani, napeti vsebini osvajajo gledalce po vsem svetu, spada zadnje čase zgodovinsko delo »Anthony Adverso«, ki so ga lani izdelali v Ameriki. Film je narejen po romanu ameriškega pisatelja Herveya Allena, ki je z njim dosegel v Ameriki največji literarni uspeh v zadnjih letih. Delo je dozdaj prevedeno na devet jezikov, med njimi celo v japonsčino. Celotna naklada tega romana v vseh prevodih in v izvorniku znaša nad tri milijone izvodov. Skrivnost za ta književni in filmski uspeh leži v zmesi romantike in resnične zgodovine. To sta dve dejstvi, ki dokazujeta, da so ljudje dandanes prav taki kakor so bili pred desetletji in vedno: da je v njih neuničljiva želja po neznanem, po oddaljenem, po vsem takem, kar se težko uresniči v življenju navadnih zemljanov.

Fridric March in Olivia de Havilland v filmu »Anthony Adverso«

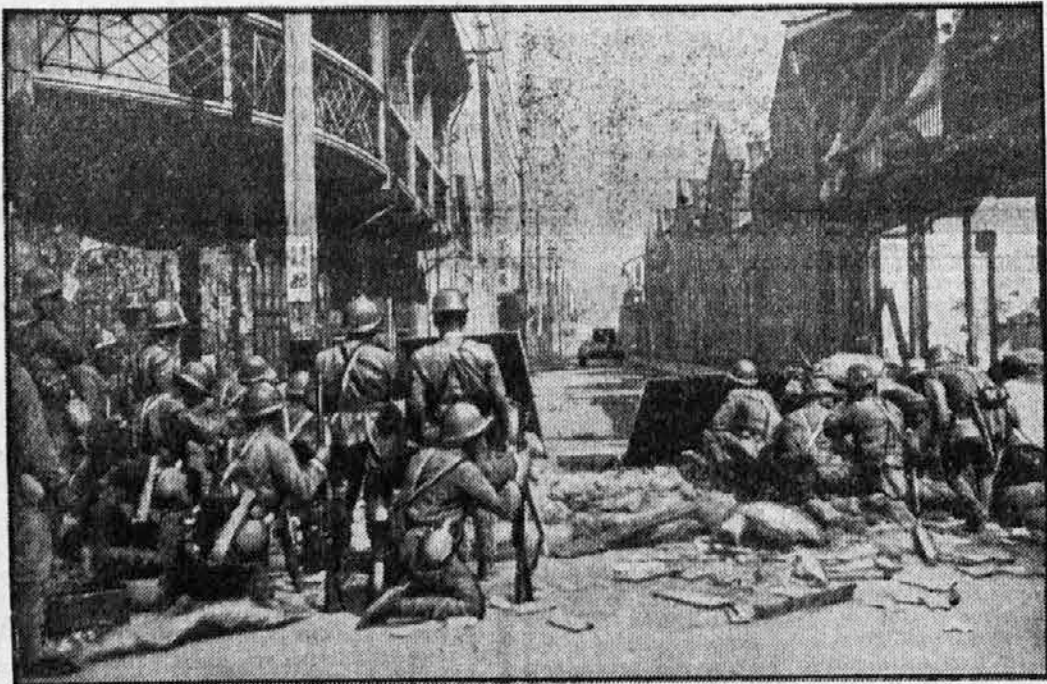
Tako delo je roman, po katerem je narejen film »Anthony Adverso«. To je zgodba romantičnega pustolovca, ki je živel v dneh velike francoske revolucije, v letih Napoleonovih zmag in uspehov, ko se je preobrazil in spreminjal svet in z njim ljudje devetnajstega stoletja — kakor se je to dogajalo sto let pozneje ob svetovni vojni in po njej do danes. Prizori tega velikega filma odpirajo pred nami ves tedanji kulturni svet, vse njegovo razburjeno življenje in preirvanje. Glavni junak v njem je večni popotnik, neutrudljiv in nemiren do konca.

Sledimo mu na njegovih potovanjih in potikanjih po tedanji Italiji, doživljamo ob njem zlom Napoleonovih vojska, smo priče velikega pomorskega boja med Francijo in med Anglijo. Spoznamo angleškega narodnega junaka, zmagovitega admirala Nelsona in njegovo veliko ljubezen do lady Hamiltonove. Tedanja svetovna vojna nas prestavi v Ameriko, v čudovito lepoto tropičnega raja na Kubi. Zatem nam roman in film slikata vročo romantiko Španije, njenih grandov in revolucionarjev in trubadurjev, zatem preskoči dejanje iz dežele prastare kulture v deželico Afriko, kjer Maladi Adverso doživlja napete dogodivščine v pragozdovih, med divjaki, čarovniki in zvermi. Pred nami raste postava velikih evropskih kolonizatorjev in misijonarjev, začena se spopad med dvema svetom, črnim in belim, začena se boj med po-

ganstvom in krščanstvom.

V Evropi pa se ta čas meša in vrtinči svet bankirjev, ki so bili še včeraj berači, generalov, ki so bili pred kratkim desetniki, zaročnikov, svet razkošja in brezvestnosti. Pariz je ta čas središče sveta, toda na obzorju mu vstaja nov tekmelec — Anglija. Na londonski borzi teko boji, ki s svojimi socialnimi grozotami zasenčujejo grozo Napoleonovih porazov pri Borodinu in Waterloo. Na svetovnem odru se prikazujejo Rothschildi, Pitt, Wellington, Talleyrand, najmočnejši voditelji tedanjega sveta. Pred nami vstaja vse življenje izpred tridesetih let, vidimo, kako so se tedanji ljudje ljubili, sovražili, kako so živeli in umirali v enem najzanimivejših razdobjih naše zgodovine.

Ta film je režiral Mervyn Leroy, glavne vloge pa igrata Fredrick March, Olivia de Havilland, Anita Luise ter v celoti 98 znanih filmskih igralcev poleg več tisoč statistik. Film so izdelovali v velikih atelejih Warnerbrosove družbe v Burbanku pri Hollywoodu, dela so trajala poldrugo leto. Predvajanje filma traja — nad tri ure, torej dovolj za največje navdušence.

Japonci odbijajo napad kitajskih tankov na šangajski ulici.

Ce dva tehtata enako, ni enako

No, kaj pa je to zopet? Pravijo, da je na Angleškem tedaj vroče, če toplomer kaže najmanj 80 stopinj nad ničlo. Pri 40 stopinjah se Angleži zavijajo v zimske suknje, pri 5 stopinjah pa je tako mraz, da vrana zija, kakor pravimo pri nas. Skoro nikdar se ne zgodi, da bi toplomer padel na Angleškem pod ničlo. Če pa le pade tako nizko, potem pomeni to za človeka, ki živi na evropski celin, 20 stopinj mraza. Angleščina na vse zadnje tudi ni tako težka, da bi se je ne mogli naučiti tudi drugi. Tudi celo angleških navad in običajev se človek privadi. Saj je vendar znano, da pipe ne vlečejo več samo angleški kadilci in tudi whiskeyja ne pijejo samo oni. Vendar pa tega nihče ne smatra za vmešavanje v angleške zadeve. Nekaj čisto drugega, tudi mnogo težjega pa je, če se hoče kak tujec, ki ga pot zanese preko Rokavskega preliva na Angleško, dobiti seznaniti s pojmom angleških števil. Številke, ki so nas osupile pri toplomeru, pa so v primeri z drugimi na vse zadnje še dokaj enostavne. Angleži so veliki konservativci. Tako se tudi še vedno trdno drže Fahrenheitovega toplomera, na katerem je mesto, kjer je naša Celzijeva ničla, označeno s številko 32. Kadar voda zmrzuje, pravijo torej Angleži, da je 32 stopinj toplote. Toplote zato, ker je nad njihovo, oziroma Fahrenheitovo ničlo, —

„10“ le kot hišna številka

Na Angleškem takole mislijo: Čemu naj bi mi vpeljavali na toplomeru Celzijev mero? Ali morda samo zato, ker se je drža na evropski celin? Kdo pa je vendar dokazal, da je desetinski sistem boljši, kakor pa kakšen drugi? Na Angleškem tega seveda ni še nihče dokazal. Številka 10 je za Angleže važna v enem samem primeru, in sicer kot hišna številka poslopja, v katerem stanuje angleški ministrski predsednik. Samo zaradi tega je znana po vsem svetu. To pa je tudi že dovolj.

Ali so mar Angleži krivi, da pride tujec, ki kupuje v angleški trgovini n. pr. ovrtnik, v zadrego, ker se ne razume na angleške številke ovrtnikov. Če zahtevaš tam ovrtnik št. 40, se ti prodajalec kar malo namuzne, pa si misli: pač tujec, ki mu bo treba malo pomagati. Hitro seže po ovrtniku rekoč: »Da, da, vi rabite ovrtnik št. 16. Tale bo za Vas.«

Nekemu Nemcu se je tole pripetilo: Anglež ga je vprašal, koliko je visok. Ko mu je povedal, da meri 181 cm, ga je Anglež pomilovalno pogledal in z nasmeškom pripomnil:

„Tako dolg mož, pa slaboumen...!“

Moral bi bil odgovoriti, da meri šest čevljev in pol inča. Kratko Angleži pišejo kar 6,5 čevljev. En čevljev meri 30 cm. Centimetra pa na Angleškem ne poznajo. En inch je 2,5 centimetra. Sicer tudi to ni natančno, toda na Angleškem ni tako važno. To so vendar malenkosti. Te mere pa bi bile še precej enotne povsod, če ne bi bilo mlinskih kamnov. Kadar namreč merijo te, ima en čevljev samo okoli 20 cm.

Kadar pa stopiš na tehtnico, se ne smeš preveč čuditi, kako to, da kazalec pokaže n. pr. samo 12.11. Saj vendar niso to kilogrami, pač pa pomeni 12 stone, 11 pa funte. Doma je oni Nemec le ugotovil, da je ena stona 14 funtov. Malo preveč se mu je pa vendar zdelo, da bi tehtal 179 funtov in da bi bil celih 20 funtov težji kot pred angleškim kosilom. To je vendar vse napaka, si je mislil. Končno pa se je zadovoljil z ugotovitvijo, da tudi ena stona ne pomeni na Angleškem v vsakem primeru enako. Kadar Angleži tehtajo žito, je ena stona res 14 funtov, če pa tehtajo meso, ribe ali podobno, je stona le 8 funtov. Pa tudi pri isti vrsti blaga ni ta mera povsod enaka. V Belfastu pomeni 1 stona skoro 17 funtov, v Downpatricku pa kar 24. Pota angleških števil so res čudna. Koliko prilike imajo n. pr. Angležinje, ki bi bile rade bolj debele ali bolj vitke...! Treba je samo, da se odločijo za mero, ki je v rabi za tehtanje žita, mesa ali kaj drugega. Kolikor ravno hočejo, pa tehtajo!

Kdor se hoče potruditi, da prodre v tajne angleških števil, se mu pripeti marsikaj prijetnega pa tudi neprijetnega. Nekdo je pripovedoval tole: »Pred nekaj meseci sem videl v Berlinu dva mladeniča, ki sta stala pred angleškim avtomobilom. Zdelo se jima je vse premalo, da bi se vozila z avtomobilom, ki vozi komaj 80 na uro. Toda to niso bili kilometri, pač pa angleške milje. Avto je bil namreč angleški. Po našem štetju bi mogel ta avtomobil napraviti vsako uro 150 kilometrov. Angleške milje pa na Angleškem tudi niso angleške milje! Imenujejo se britanske ali »statutne« milje. Angleška milja meri na Angleškem le 1.523 m. Z njimi pa tam ne merijo svojih cest. Vse to moraš vedeti, če hočeš na Angleško.

12 je 13, 100 je 112 ali več

Se to: En tucat pomeni na Angleškem tudi 12 kosov. Toda »veliki tucat« pomeni tam 13 kosov. Če denes na tehtnico utež za 100, se to pravi, da nisi postavil tja 100 funtov, temveč 112. Če kupiš sto rib, jih ne dobiš 100, ampak 124. Le pri slanih je nekoliko drugače. Dobiš jih v tem primeru samo 120. Gorje mu, kdor bi štel slanike prav tako kot druge ribe!

Pri stotakah se pa tudi Angleži najbrže ne zmotijo, da bi še kaj navrgli.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Petek, 8. oktobra: 11.00 Šolska ura: Pridelovanje hmelja v Savinjski dolini (gosp. Oskar Hudales) — 12.00 Z naših gredic (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, spored, obvestila — 13.15 Pesmi z našega juga (plošče) — 13.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, spored, obvestila — 13.15 Pesmi z našega juga (plošče) — 14.00 Vreme, borza — 18.00 Ženska ura: Slovaška žena, njeno delo in življenje (gđ. Slava Lipoglavšek) — 18.30 Charlie Kunz igra šlagerje na klavirju (plošče) — 18.40 Francoščina (g. dr. Stanko Leben) — 19.00 Nacionalna ura: O pokojnem J. E. Kreku (prof. Ivan Dolencec) — 19.50 Novice o izseljenih — 20.00 J. E. Kreku! (ob 20 letnici njegove smrti): 1) Dolinar: Koral; 2) Ferjančič: Himna delu (moški zbor, tenor, bariton s spremljevanjem pihalnega seksteta); 3) Branje njegovih izrekov; 4) Koncert Radijskega orkestra — 21.15 Klavirski koncert ge. Elfriede Müller — 22.00 Čas, vreme, poročila, spored — 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Petek, 8. oktobra. Belgrad: 20 Zagreb — 22.20 Plošče — Zagreb: 20 Konec zagrebških madrigalistov 21.30 Harja — 22.20 Plesna gl. — Dunaj: 19.25 Klav. konc. — 30.05 Veseloligra — 22.20 Plošče — Budimpešta: 18.30 Hovanščina, opera Musorgski — 23.05 Cig. gl. — Trst-Milano: 30.40 Pestra gl. — 21 Glasbo iz 17. in 19. stoletja — 21.10 Orgelski konc. — Rim-Bari: — 21 Bar. Corbo, opereta — Praga: 19.15 Zab. gl. iz Mor. Ostrave — 20 Igra — 22.20 Sal. ork. — Varšava: 20 Prenos operete — 21.15 Sal. ork. — 22 Kom. glasha — Berlin: 20 Godba na pihala — 21 Opereta — Bratislava: 19.10 Rad. ork. — 21 Za Nemce v tujini — Frankfurt: 20.10 Komedija — 21.15 Slušna prireditev — Hamburg: 19.10 Pestra zab. gl. — 21.10 Veseloligra — Köln: 19.10 Ork. konc. 21.10 Kom. gl. *

»Samo še enkrat reci, da se te bojim, pa bom takoj ženo poklical!«

M. Jacoby - R. Leigh:

Poročnik indijske brigade

Če maharadža sodi...

Preteklo je nekaj minut, preden je Surat kan nazadnje dal mlademu angleškemu častniku znamenje, naj pride bliže. Potisnil je od sebe nekaj listin, ki so ležale pred njim na mizi, se malo vzravnil, položil roke naravnost predse in zdelo se je, da pazljivo ogleduje svoje tenke prste.

»Da? ...«

Vickers je še enkrat udaril s petami skupaj in stopil nekaj korakov bliže.

»Sedite, Vickers... Hoteli ste govoriti z mano o važni stvari. Najbrž je zares važna, če ste se ta nočni čas odločili, da pridete k meni...«

Dokler je kan govoril, ni Vickersa nič pogledal. Šele, ko je sedel, je dvignil oči k njemu.

»Torej?«

»Pred vsem vas. Visokost prosim, da mi oprostite, da sem se drznil motiti vaš počitek.«

»Nisem spal... Le nadaljujte... Vedno sem pripravljen, da poslušam svoje prijatelje.«

»Pred nekaj minutami je v sobi mojega tovariša, podporočnika Pearsona, umrla neka vaša plesalka...«

»Vem...«

»Nimam pravice, da bi presojal vaše ravnanje z...«

»Ne, nimate pravice...«

»Oprostite...«

»Prosim, kar nadaljujte.«

»Hotel sem vam samo povedati, visokost, da moj tovariš Pearson ni niti najmanj kriv. To dekle je samo prišlo v njegovo sobo in on jo je prosil, naj odide...«

»Nihče ni dolžil vašega prijatelja. Ali ste prišli samo zaradi tega?«

»Samo?« je vzkliknil Vickers, ki ni mogel več obvladovati svojega razburjenja. »Gre za smrt... za nasilno smrt dekleta, ki je bilo umorjeno v sobi mojega prijatelja... pred njegovimi očmi...«

»Dragi Vickers, še enkrat vam pravim, da nihče ni dolžil vašega prijatelja ničesar. Vse, kar se je dogodilo, mi je prav dobro znano. Pri nas vladajo drugačne navade kakor pri vas na Angleškem... Dekle je umrlo v moji palači po moji zapovedi! Prekršilo je zakon in po našem zakonu ji je bilo sojeno. Sicer pa...« in Surat kan se je pri tem nasmehnil, »mi vojaki vemo, da eno človeško življenje ne pomeni nič, zlasti pa ne življenje ženske...«

Geoffrey Vickers je vstal.

»Torej ne vi, ne vaš prijatelj nimate razloga, da bi se razburjali...«

Vickers se je priklonil in pozdravil po vojaško.

»Visokost...«

»Lahko noč, dragi Vickers, in dobro spite! Ne vi, marveč jaz moram prositi vas in podporočnika Pearsona, da mi oprostita, da sem vaju moral dati vznemiriti. Lahko noč.«

Ko je Vickers odšel, je stopil v sobo kanov prvi svetovalec.

»To je bil naš najnevarnejši sovražnik,« je dejal kan zamisljeno in še vedno strmel v vrata, skozi katera je odšel mladi angleški častnik. Gledal je dolgo, a svetovalec se je komaj zaznatno smehljaj:

»Še malo, pa bodo izginili vsi naši sovražniki iz naših krajev! Zdaj, ko nimamo od njih nobene koristi — čemu bi čakali in jim še prizanašali?«

»Treba je čakati na ugoden trenutek,« je odvrnil Surat kan in še vedno strmel v zaprta vrata.

Ta dva Indijca sta to uro kovala načrte o maščevanju nad Angleži.

Vickers se je vrnil v svojo sobo, kjer je dobil Pearsona, ki ga je čakal v silnem razburjenju.

»Vse je bilo tako, kakor sem si mislil. Zdi se mi, da vas je dekle opazilo, ko je plesalo mimo vas. Odločilo se je, da bo poskusilo svojo srečo in našlo morda vsaj za kratke ure pozabljenje. Morda pa se je namenila celo, da bo pobegnila in je hotela vas prositi pomoči... Umorili so jo po zapovedi Surat kana, ki ve, da vi pri vsej stvari niste niti najmanj krivi. Morate iti v svojo sobo in se odpočiti. Vsekakor se morate potruditi, da boste zaspali, ker se bo kmalu zdanilo. Ne pozabite, da pojete jutri na lov kot maharadžev gost in da ne sme biti na vas videti niti najmanjšega sledu o razburjenju, ki ste ga prestali to noč.«

Foto Warner Bros

Surat kan in njegov svetovalec sta kovala maščevanje Angležem